εφ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ, κυριακή 20 Ιουλίου 1986

Μαριβώ

«Ἡ Φιλονικία»

Ἀπό τήν Πειραματική Σκηνή τῆς Τέχνης

Κριτική τοῦ Γιώργου Κιτσόπουλου

ΝΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ἐπιλογή θεατρικοῦ ἔργου, γιά τήν ὁποία διόλου δέν διαφωνῶ. «Ἡ φιλονικία» τοῦ Μαριβώ εἶναι ἕνα σχόλιο ἀστραφτερό σέ πνεῦμα, χάρη καί ἀπροσποίητη λεπτότητα. Εἶναι μιά θεατρική στιγμή, πού σέ ἀφαρπάζει καί σέ παρασύρει, σάν τά παιχνίδια τοῦ ἥλιου, μέσα στά δροσερά φυλλώματα, ὅταν μπερδεύονται καί σέ μπερδεύουν σκιά καί φῶς. Βέβαια μιά τέτοια ἐπιλογή προϋποθέτει δυσκολία κυρίως γιά τόν σκηνοθέτη καί γιά τούς ἠθοποιούς. Θά πρέπει νά δουλέψουν ἄνετα, ἀπερίσπαστα, συντροφικά, γιά νά μεταδώσουν στούς θεατές αὐτό τό διάστημα τοῦ χρόνου, πού εἶναι τόσο ἐλάχιστο καί φευγαλέο, ὥστε ἄν ἐπιχειρήσεις νά τό ἀναλύσεις, ἤ νά τόἐξηγήσεις, χάνεται. Ὁ Μαριβώ δέ μπόρεσε νά συγκινήσει τούς θεατές τῆς ἐποχῆς του. Δέν εἶδα νἄχει ἀνταπόκριση ἀντάξια τῆς λεπτῆς διαλεκτικῆς του καί στό κοινό τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου Κήπου. Τό τελευταῖο ἐξηγεῖται: Εἴμαστε τόσο ἐθισμένοι ἀπό ἀδιάκοπες θεατρικές «περιφερειακές» ἐκπτώσεις, ὥστε ἔμεινε καθένας μέ τούς διασταγμούς του, ἀμήχανος. Σάν νά διέσχιζε ἕνα UFO τόν ὁλοσκότεινο – «λαμπρό» μας πολιτιστικό οὐρανό.

ΠΕΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ πού σκηνοθέτησε τό ἔργο, πού ἔχει, ὅπως πιστεύω τή χαρισματική εὐκαισθησία νά νιώθει τό θεατρικό μυστήριο, πού λέγεται ἐπαφή μέ τόν θεατή, ἔπρεπε νά τολμήσει: Ἤ νά μικρύνει τή διάρκεια τῆς παράστασής της, ἤ νά ζητήσει ν' ἀνεβάσει μέ τήν ἀπαραίτητη ἐπιτάχυνση τους δυό, κι ὄχι ἕνα, ἀπ' τά σχόλια – μονόπρακτα τοῦ συγγραφέα. Τότε θά εἶχε καί τήν εὐκαιρία νά χρησιμοποιήσει ὅλες τίς ἀπρόοπτες ἰδέες πού ἡ τύχη φερνει πάνω στή δουλειά καί ν' ἀποφύγει αὐτά τά διαστήματα ἀμηχανίας, ἤ χορευτικῆς προσθήκης, πού ἀκόμη καί ἡ πιό ἔξυπνη ἐπικάλυψή τους δέ μπόρεσε νά ὑποβοηθήσει τήν εὐαισθησία της. «Ἄς ἀγνοοῦσε τούς κανόνες», ὅπως ἔλεγε κι ὁ Μαριβώ.

ΕΙΧΕ ΕΠΙΣΗΣ ν' ἀντιμετωπίσει κι ἕνα πρόβλημα ἀκόμη σοβαρότερο. Ἦταν τό πρόβλημα τῶν δύο νέων ζευγαριῶν, πού μ' ὅλη τή φιλότιμη προσπάθειά τους καίτην μέχρι ἐσχάτης λεπτομέρειας σκηνοθετική ὑπόδειξη, ἔδιναν ὁπωσδήποτε ἕναν ἑαυτό ξεψυχισμένον, ὄχι ὅμως ἀπό ἔρωτα, ἀλλά ἀπό κούραση καί στέγνα. Σχόλιο θεατρικό, πού εἰσάγει ἕνα εὕρημα συγγραφικό σάν τῆς «Φιλονικίας» μέ τέσσεις ἐφήβους – δύο κορίτσια καί δύο ἀγόρια – πού ἀνατράφηκαν χωριστά, μακριά ἀπ' τόν κόσμο, γιά νά συναντηθοῦν ἀνύποπτα μέ τήν πραγματικότητα τῆς ἐπαφῆς καί τοῦ ἔρωτα, δέν εἶναι δίκαιο καλλιτεχνικά νά ἀνατίθεται σέ ἠθοποιούς, πού συγκινητικά ἀγωνίζονται νά παίσουν πώς «δέν ξέρουν» καί πώς μᾶς φανερώνουν τάχα «τό ἐνστικτό τους», ἀλλά ταιριάζει σέ ἠθοποιούς σέ ἔκφραση θεατρική εἰδικευμένους γι' αὐτό τό ἐλάχιστο – πολύ σημαντικό πού ἀπαιτεῖ ὁ συγγραφέας.

ΘΑ ΕΠΑΙΝΕΣΩ ὡστόσο τήν παράσταση τῆς «Πειραματικῆς Σκηνῆς τῆς Τέχνης», γιατί ἐπιτέλους ξεχωρίζει σέ προσπάθεια καί διάθεση, ἀπό κατι ἄλλα θεατρικά «ἐπιτεύγματα», εἴτε στά Κρατικά «Ὑπερῶα», εἴτε στά μετερίζια τῶν ἀκαπνων θεατρικῶν μας-πιονιέρων, πού ἐπαίρονται ὅτι «ἐκπολιτίζουν», μέ τούς «περιφερειακούς» τους ἀκκισμούς τά ἀθῶα μας ἑλληνικά χωριά. Ὁ ἔπαινος λοιπόν, γιά τήν «Φιλονικία». Ἀλλά, γιά νἆναι ἐπάξιος καί δίκαιος, μόνο συγκριτικά.

ΤΟ ΣΚΗΝΙΚΟ τοῦ Ἀπόστολου Βέττα, ὄχι καί τόσο εὑρηματικό στό σύνολό του, μοῦ θύμιζε ἔντονα κάτι ἄλλο. Οἱ λεπτομερειες τῆς δροσιᾶς καί τοῦ νεροῦ, πού ἔτρεχε κατά διαστήματα, πρόσθετε εἰκαστικά στό ἐπιτέλους ἀξιόλογα διαμορφωμένο θέατρο τοῦ Κήπου. Θαυμάσια μικροφωνική ἐγκατάσταση, ἔλλειψη ὅμως ἰσάξιων φωτιστικῶν. Για τά κοστούμια τῆς κ. Ἰωάννας Μανωλεδάκη, ἀντίρρηση στό ἐπίπεδο συσχετισμῶν σχεδίου καί χρώματος. Ἡ μουσική τοῦ κ. Ἠρ. Πασχαλίδη διακριτική, γιά μιά παράσταση ἀκόμη καλύτερων ἀπαιτήσεων. Ὅσο γιάτή μετάφραση τῆς κ. Κλαίρης Μιτσοτάκη, πολύ ὡραία προσεγμένη, ἀλλά ἀρκετά λιγότερο θεατρική.